CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
юридичний факультет
Кафедра теорії права та прав людини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан юридичного факультету
проф. Віталій ГОРДЄЄВ
„28" серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАВНИКА

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Право
Спеціальність D 8 Право
Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
юридичний факультет
Мова навчання українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника», складена відповідно до вимог Освітньо-професійної програми «Право» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D 8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право.

Розробники:

Гураленко Наталія Анатоліївна, професор кафедри теорії права та прав людини, доктор юридичних наук

Максимюк Олександр Дмитрович, доцент кафедри теорії права та прав людини, кандидат юридичних наук

Викладачі, що забезпечують читання даної навчальної дисципліни:

Гураленко Наталія Анатоліївна, професор кафедри теорії права та прав людини, доктор юридичних наук

Максимюк Олександр Дмитрович, доцент кафедри теорії права та прав людини, кандидат юридичних наук

Погоджено з гарантом ОПП Право _____ д.ю.н., проф. Ігор КОВБАС

Затверджено на засіданні кафедри теорії права та прав людини

Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Завідувач кафедри теорії права та прав людини _____ д.ю.н., проф. Наталія ГУРАЛЕНКО

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ PhD, ас. Лаура БЗОВА

Мета навчальної дисципліни. Сучасне реформування вищої професійної освіти, а особливо юридичної, слід пов'язувати з підготовкою нового покоління фахівців, здатних не просто відтворювати, а й генерувати нові знання, продуктивно використовуючи критично осмислений досвід минулого, результати наукових досліджень і практики. Усе більше усвідомлюється, що для правничої діяльності потрібні як набуття практичного досвіду, так й цілеспрямована та спеціалізована фахова підготовка, доповнення її методологічною складовою з принциповою професійно-етичною орієнтацією.

Ефективність правової діяльності більшою мірою залежить від моральних якостей кадрового складу, ніж від досконалості законодавства. Навіть найбільш якісний нормативно-правовий акт виявиться неефективним, якщо практика застосування його правниками не буде відповідати висуненим моральним вимогам. Діяльність сучасного юриста відповідальна, вона зумовлює необхідність високого рівня особистісної зрілості й ставить певні вимоги до розвитку в нього як спеціаліста не тільки професійно-значимих, однак, часто насамперед, морально-етичних якостей. Тому у професійній правничій діяльності особливого значення набуває правник як носій морально-правового потенціалу.

Для здобувачів вищої юридичної освіти навчальна дисципліна «Професійна відповідальність правника» покликана виховувати здатність у будь-якого представника правничої професії звітувати перед собою та іншою особою, суспільством, державою за результати своєї професійної діяльності й одержувати на підставі такої звітності від себе та від інших позитивні чи негативні оцінки.

Досвід діяльності правників у розвинутих країнах світу засвідчує, що правничі асоціації цих країн приділяють величезну увагу визначенню та підтримці високого рівня професіоналізму серед своїх представників. Усвідомлення цих фактів знайшло своє відображення у запропонованій програмі, що дає можливості при успішному її проходженні досягти поставленої **мети –** сформувати світогляд нового покоління фахівців правничої професії з усвідомленням ними цінностей та значення правничої професії й ролі кожного з них у сучасному демократичному суспільстві.

Пререквізити. Для підвищення ефективності засвоєння курсу «Професійна відповідальність правника» здобувач вищої освіти має вивчити такі дисципліни, як «Адміністративне судочинство», «Кримінальне процесуальне право», «Цивільне процесуальне право», «Адвокатська етика».

Результати навчання:

Після вивчення навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника» здобувач вищої освіти буде **знати та розуміти**:

- сутність професії правника, її соціальне призначення та роль у забезпеченні верховенства права, прав людини, законності, справедливості й належного функціонування правової держави;
- основні принципи професійної діяльності правника, зокрема вимоги щодо професійної компетентності, незалежності, доброчесності, неупередженості, конфіденційності, відповідальності та дотримання професійної етики;
- міжнародні та європейські стандарти професійної діяльності правників, їх значення для формування національних вимог до професійної поведінки та відповідальності;
- поняття, сутність, принципи, підстави та види професійної відповідальності правника, а також її співвідношення з іншими видами юридичної відповідальності;

- правові та етичні засади адвокатської діяльності, стандарти професійної поведінки адвоката, підстави та особливості його дисциплінарної відповідальності;
- принципи незалежності, безсторонності, доброчесності та професійної етики судді, а також правові підстави, процедури й гарантії притягнення судді до відповідальності;
- правовий статус прокурора, основні стандарти його професійної діяльності та етичної поведінки, підстави й порядок притягнення прокурора до професійної та дисциплінарної відповідальності;
- правові та етичні засади нотаріальної діяльності, професійні обов'язки нотаріуса, вимоги щодо неупередженості, конфіденційності та доброчесності, а також підстави й форми його професійної відповідальності;
- зміст професійних прав, обов'язків і гарантій правника, межі професійної незалежності та особливості її співвідношення з вимогами професійної підзвітності й відповідальності;
- сутність та види конфлікту інтересів у професійній діяльності правника, механізми його запобігання та способи врегулювання;
- порядок виявлення, розгляду та правової оцінки професійних порушень, основні етапи дисциплінарного провадження та види заходів професійної відповідальності;
- принципи законності, обґрунтованості, пропорційності та індивідуалізації відповідальності правника, а також гарантії його права на захист і оскарження рішень, прийнятих у процесі притягнення до відповідальності;
- значення професійної доброчесності, етичної культури та належного виконання професійних обов'язків для підтримання довіри суспільства до правничої професії та системи правосуддя.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника» студент буде **вміти:**

- аналізувати зміст і значення професійних прав, обов'язків та гарантій правника з урахуванням його правового статусу та характеру здійснюваної професійної діяльності;
- застосовувати положення законодавства, міжнародні та європейські стандарти, а також правила професійної етики для оцінювання поведінки правника у конкретних професійних ситуаціях;
- розрізняти види професійної та юридичної відповідальності правника, визначати їх правові підстави, особливості та наслідки;
- визначати наявність у поведінці правника ознак професійного або дисциплінарного проступку, порушення правил професійної етики чи конфлікту інтересів;
- оцінювати професійну поведінку адвоката, судді, прокурора та нотаріуса з урахуванням специфіки їхнього правового статусу, професійних повноважень та встановлених стандартів діяльності;
- співвідносити принцип професійної незалежності правника з вимогами доброчесності, підзвітності, неупередженості та відповідальності;
- визначати належний порядок дій правника у ситуаціях виникнення конфлікту інтересів, професійної дилеми або ризику порушення професійних та етичних стандартів;
- аналізувати фактичні обставини професійного правопорушення та встановлювати причинно-наслідковий зв'язок між поведінкою правника, порушенням професійних обов'язків і можливими наслідками;

- оцінювати обґрунтованість та пропорційність застосування заходів професійної відповідальності з урахуванням характеру проступку, його наслідків, вини правника та інших юридично значущих обставин;
- аналізувати процедуру притягнення правника до дисциплінарної відповідальності, виявляти порушення процесуальних гарантій та оцінювати правомірність прийнятих рішень;
- формулювати аргументовану правову позицію щодо наявності або відсутності підстав для притягнення правника до відповідальності;
- здійснювати порівняльний аналіз особливостей професійної відповідальності адвоката, судді, прокурора та нотаріуса, визначаючи спільні та відмінні правові й етичні стандарти їх діяльності;
- обґрунтовувати способи запобігання професійним порушенням та визначати належні механізми захисту прав правника у разі необґрунтованого притягнення його до відповідальності.

Після вивчення навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника» студент володітиме наступними компетенціями, що закріплені в Освітній професійній програмі підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти за спеціальністю D 8 Право, галузі знань D Бізнес, адміністрування та право:

Загальні компетентності:
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 12. Здатність цінувати та поважати різноманіття та полікультурності.
- ЗК 13. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 14. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:
- СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.
- СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.
- СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
- СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також знання практики їх застосування.
- СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.
- СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

Програмні результати навчання:
- РН 2 Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.
- РН 6 Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи

- РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати й обгрунтовувати варіанти їх розв'язання.
- РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.
- РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.
- РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
- РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

Визначений робочою програмою перелік компетентностей, що закріплені в Освітній професійній програмі підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти за спеціальністю D 8 Право, галузі знань D Бізнес, адміністрування та право, їх логічна послідовність здатні забезпечити здобуття студентами теоретичних знань, умінь, навичок, достатніх для продукування нових ідей, вирішення комплексних проблем у сфері професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, творчого підходу та пошуку альтернативних рішень. Їх зміст також вказує на здатність забезпечити належну підготовку висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих у європейський і світовий освітньо-науковий простір фахівців у галузі права, спроможних вирішувати комплексні проблеми у сфері професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, продукувати нові теоретичні та прикладні ідеї, приймати відповідні організаційні та управлінські рішення у сфері юридичної практики, що супроводжується глибоким переосмисленням наявних і створенням нових цілісних знань та професійною діяльністю.

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	**Рік зпідготовки**	**Семестр**	**Кількість**		**Кількість годин**						**Вид підсумкового контролю**
			кредитів	**годин**	**Лекції**	**практичні**	**Семінарські**	**лабораторні**	**самостійна робота**	**індивідуальні завдання**	
Денна	5	9	3,0	90	14	14	-	-	62	-	екзамен
Заочна	5	9	3,0	90	4	4	-	-	82	-	екзамен

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		Л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Теми занять	Змістовий модуль 1. Правнича професія: глобальний та національний контекст. Праксеологічні проблеми професійна відповідальність адвоката											
Тема 1. Соціальне призначення професії правника	11	-	-			11	11	-	-			11
Тема 2. Міжнародні та європейські стандарти професійної діяльності та відповідальності правника	11	-	-			11	11	-	-			11
Тема 3. Професійна відповідальність адвоката	18	4	4			10	13	1	1			11
Разом за ЗМ1	40	4	4			32	46	1	1			44
Теми лекційних занять	**Змістовий модуль 2. Праксеологічні проблеми професійної відповідальності судді, прокурора, нотаріуса**											
Тема 1. Професійна відповідальність судді	18	4	4			10	16	1	1			14
Тема 2. Професійна відповідальність прокурора	16	3	3			10	14	1	1			12
Тема 3. Професійна відповідальність нотаріуса	16	3	3			10	14	1	1			12
Разом за ЗМ 2	50	10	10			30	44	3	3			38
Усього годин	90	14	14			62	90	4	4			82

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1.	**Професійна відповідальність адвоката** **Питання:** 1. Порядок допуску до професії адвоката та процедури добору. 2. Етичні стандарти адвокатської професії та їх значення для визначення меж професійної поведінки адвоката. 3. Основні принципи адвокатської етики як критерії оцінювання професійної поведінки адвоката. 4. Адвокатська таємниця та конфіденційність інформації як етичний і професійно-правовий обов'язок адвоката. 5. Конфлікт інтересів у діяльності адвоката: етичні вимоги, способи запобігання та наслідки порушення. 6. Взаємовідносини адвоката з клієнтом: межі професійної лояльності, незалежності та належного виконання доручення. 7. Етичні вимоги до взаємовідносин адвоката із судом, іншими учасниками судового процесу та колегами. 8. Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення правил адвокатської етики: підстави, види та принципи застосування стягнень. 9. Принцип пропорційності та індивідуалізації у застосуванні заходів професійної відповідальності адвоката. 10. Проблема співвідношення професійної незалежності адвоката та його етичної

	відповідальності перед клієнтом, судом і суспільством.
2.	**Професійна відповідальність судді** **Питання:** 1. Порядок допуску до професії судді та процедури добору. 2. Правнича етика та суддівська етика: поняття, співвідношення і значення для здійснення правосуддя. 3. Основні принципи професійної діяльності судді як етичні стандарти здійснення правосуддя. 4. Незалежність, безсторонність та об'єктивність судді як фундаментальні засади його професійної поведінки. 5. Доброчесність судді та вимоги до його професійної й позапрофесійної поведінки. 6. Конфлікт інтересів у діяльності судді: етичні вимоги, способи запобігання та правові наслідки. 7. Порушення правил суддівської етики як підстава для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності. 8. Дисциплінарна відповідальність судді: підстави, види дисциплінарних стягнень та особливості їх застосування. 9. Гарантії судді під час дисциплінарного провадження та принципи справедливого притягнення до професійної відповідальності. 10. Межі відповідальності судді за професійні рішення: співвідношення суддівської незалежності та відповідальності. 11. Роль професійної відповідальності судді у забезпеченні авторитету суду, довіри суспільства та верховенства права.
3.	**Професійна відповідальність прокурора** **Питання:** 1. Порядок допуску до професії прокурора та процедури добору. 2. Поняття та значення професійної відповідальності прокурора в системі правничої етики. 3. Основні принципи професійної діяльності прокурора як етичні стандарти здійснення прокурорських повноважень. 4. Законність, незалежність, неупередженість та об'єктивність як засади професійної поведінки прокурора. 5. Доброчесність прокурора та вимоги до його поведінки під час виконання професійних обов'язків і поза межами служби. 6. Конфлікт інтересів у діяльності прокурора: етичні вимоги, способи запобігання та правові наслідки. 7. Порушення правил прокурорської етики як підстава для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності. 8. Дисциплінарна відповідальність прокурора: підстави, види стягнень та особливості дисциплінарного провадження. 9. Межі професійної відповідальності прокурора: співвідношення процесуальної самостійності, професійного розсуду та обов'язку дотримуватися етичних стандартів. 10. Професійна відповідальність прокурора як гарантія довіри суспільства до прокуратури, забезпечення прав людини та утвердження авторитету правничої професії.
4.	**Професійна відповідальність нотаріуса**

	Питання: 1. Порядок допуску до професії нотаріуса та процедури добору. 2. Поняття та значення професійної відповідальності нотаріуса в системі правничої етики. 3. Основні принципи нотаріальної діяльності як етичні стандарти професійної поведінки нотаріуса. 4. Законність, неупередженість, незалежність та професійна доброчесність у діяльності нотаріуса. 5. Нотаріальна таємниця та конфіденційність як професійний і етичний обов'язок нотаріуса. 6. Запобігання конфлікту інтересів у нотаріальній діяльності: етичні вимоги та правові наслідки їх порушення. 7. Етичні стандарти взаємовідносин нотаріуса з клієнтами, іншими учасниками нотаріального процесу та колегами. 8. Порушення правил професійної етики як підстава для притягнення нотаріуса до відповідальності. 9. Види професійної відповідальності нотаріуса та особливості її застосування залежно від характеру професійного порушення. 10. Професійна відповідальність нотаріуса як гарантія законності нотаріальної діяльності, захисту прав людини та довіри до нотаріату.

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми (питання/завдання)
1	**Професійна відповідальність адвоката** **Питання:** Порядок допуску до професії адвоката та процедури добору. Поняття професійної відповідальності адвоката. Нормативно-правова основа регулювання професійної відповідальності адвокатів. Поняття та принципи адвокатської етики в Україні. Етика взаємовідносин адвоката з клієнтом. Етика взаємовідносин адвоката з судом та іншими учасниками судового провадження. Етика взаємовідносин адвоката з органами досудового розслідування, адміністративної юрисдикції, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування. Етика взаємин між адвокатами. Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення правил професійної етики. Принцип пропорційності та індивідуалізації у застосуванні заходів професійної відповідальності адвоката. **Завдання:** 1. **Вирішення ситуації щодо відносин адвоката з клієнтом.** Проаналізуйте ситуацію, у якій клієнт вимагає від адвоката використати завідомо недостовірні відомості або приховати від суду важливу інформацію. Визначте, які професійні та етичні обов'язки виникають у адвоката, якими принципами адвокатської етики він повинен керуватися та якими можуть бути наслідки виконання такої вимоги клієнта. 2. **Оцінка професійної поведінки адвоката у судовому провадженні.** Змоделюйте ситуацію, у якій адвокат під час судового засідання допускає образливі висловлювання на адресу судді або іншого учасника процесу. Визначте, які правила професійної етики можуть бути порушені, чи наявні підстави для дисциплінарної відповідальності та які обставини повинні враховуватися при визначенні виду дисциплінарного стягнення. 3. **Вирішення ситуації щодо конфлікту інтересів.**

	Розгляньте ситуацію, у якій адвокат отримує доручення від особи, інтереси якої потенційно суперечать інтересам його колишнього або іншого клієнта. Визначте, чи існує конфлікт інтересів, які дії повинен вчинити адвокат для його запобігання або врегулювання та які ризики професійної відповідальності виникають у разі продовження представництва. 4. **Моделювання дисциплінарного провадження щодо адвоката.** На основі запропонованої фабули визначте, чи містять дії адвоката ознаки дисциплінарного проступку. Підготуйте правову позицію адвоката та аргументацію особи, яка ініціює його притягнення до дисциплінарної відповідальності. Обґрунтуйте, яке дисциплінарне стягнення може бути застосоване з урахуванням характеру порушення, його наслідків, вини адвоката та інших обставин. 5. **Застосування принципів пропорційності та індивідуалізації професійної відповідальності.** Проаналізуйте на основі сучасної практики (судової/практики ВКДКА) декілька ситуацій із різним характером порушень правил адвокатської етики та визначте відповідний захід професійної відповідальності. Обґрунтуйте свій вибір з позицій характеру та тяжкості проступку, наслідків порушення, форми вини, повторності, поведінки адвоката після вчинення порушення та інших обставин, які мають значення для індивідуалізації відповідальності. Тестові завдання на платформі MOODLE.
2	**Професійна відповідальність судді** **Питання:** Порядок допуску до професії судді та процедури добору. Суддівська етика: поняття, значення для здійснення правосуддя. Нормативно-правова основа регулювання професійної відповідальності судді. Основні принципи професійної діяльності судді як етичні стандарти здійснення правосуддя. Незалежність, безсторонність та об'єктивність судді як фундаментальні засади його професійної поведінки. Доброчесність судді та вимоги до його професійної й позапрофесійної поведінки. Конфлікт інтересів у діяльності судді: етичні вимоги, способи запобігання та правові наслідки. Взаємодія судді з учасниками судового процесу. Взаємодія судді з органами державної влади. Взаємодія судді з іншими суддями Дисциплінарна відповідальність судді за порушення правил професійної етики. Гарантії судді під час дисциплінарного провадження та принципи справедливого притягнення до професійної відповідальності. Межі відповідальності судді за професійні рішення: співвідношення суддівської незалежності та відповідальності. **Завдання:** 1. **Оцінка незалежності та безсторонності судді.** Суддя розглядає справу, у якій однією зі сторін є орган державної влади, представник якого раніше публічно критикував суддю та висловлював очікування щодо результату справи. Проаналізуйте ситуацію з позицій принципів незалежності, безсторонності та об'єктивності судді. Визначте, які дії повинен вчинити суддя для забезпечення довіри до неупередженості судового розгляду. 2. **Визначення наявності конфлікту інтересів у діяльності судді.** До судді надійшла справа, у якій бере участь особа, з якою суддя підтримує близькі позапрофесійні стосунки. Визначте, чи може така обставина свідчити про реальний або потенційний конфлікт інтересів. Запропонуйте алгоритм дій судді та обґрунтуйте його з позицій суддівської етики, безсторонності та необхідності збереження суспільної довіри до суду. 3. **Моделювання етичної ситуації у взаємодії судді з учасниками процесу.** Під час судового засідання суддя допускає різкі висловлювання на адресу одного з учасників процесу, перебиває його виступ та демонструє прихильність до позиції іншої сторони. Проаналізуйте поведінку судді з погляду вимог професійної етики. Визначте, які принципи суддівської поведінки можуть бути порушені та як така поведінка може вплинути на сприйняття суду учасниками процесу.

	4. **Аналіз дисциплінарної відповідальності судді.** В практиці ВРП віднайдіть ситуацію, у якій щодо судді ініційовано дисциплінарне провадження у зв'язку з його поведінкою, яку вважають порушенням правил суддівської етики. Визначте, які обставини необхідно встановити для вирішення питання про відповідальність судді, які гарантії має суддя під час дисциплінарного провадження та яким чином повинні забезпечуватися принципи справедливості, об'єктивності й пропорційності. 5. **Визначення меж відповідальності судді за професійне рішення.** Суддя ухвалив судове рішення, яке було скасоване судом вищої інстанції через неправильне застосування норм матеріального або процесуального права. Проаналізуйте, чи може сам факт скасування судового рішення бути підставою для дисциплінарної відповідальності судді. Обґрунтуйте відповідь через співвідношення суддівської незалежності, суддівського розсуду та професійної відповідальності, визначивши межу між суддівською помилкою та поведінкою, яка може мати дисциплінарно-етичні наслідки. Тестові завдання на платформі MOODLE.
3.	**Професійна відповідальність прокурора** **Питання:** Порядок допуску до професії прокурора та процедури добору. Основні принципи професійної діяльності прокурора як етичні стандарти здійснення прокурорських повноважень. Законність, незалежність, неупередженість та об'єктивність як засади професійної поведінки прокурора. Доброчесність прокурора та вимоги до його поведінки під час виконання професійних обов'язків і поза межами служби. Конфлікт інтересів у діяльності прокурора: етичні вимоги, способи запобігання та правові наслідки. Порушення правил прокурорської етики як підстава для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності. Дисциплінарна відповідальність прокурора: підстави, види стягнень та особливості дисциплінарного провадження. Межі професійної відповідальності прокурора: співвідношення процесуальної самостійності, професійного розсуду та обов'язку дотримуватися етичних стандартів. **Завдання:** 1. **Оцінка законності та неупередженості професійної поведінки прокурора.** Прокурор, здійснюючи процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, переконаний у винуватості особи та ігнорує докази, які можуть свідчити про її невинуватість. Проаналізуйте ситуацію з позицій принципів законності, незалежності, неупередженості та об'єктивності. Визначте, які професійні та етичні обов'язки порушено та якою має бути належна поведінка прокурора. 2. **Доброчесність прокурора та його поведінка поза межами служби.** Стосовно прокурора поширено інформацію про його участь у публічному заході, під час якого він допустив поведінку, що може негативно впливати на авторитет прокуратури та довіру до нього як представника правничої професії. Проаналізуйте, чи може поведінка прокурора поза межами виконання службових обов'язків мати значення для оцінки його професійної доброчесності та відповідальності. 3. **Виявлення та запобігання конфлікту інтересів.** Прокурору доручено здійснювати процесуальне керівництво у кримінальному провадженні, в якому фігурує його близька особа або особа, з якою він має приватний інтерес. Визначте, чи виникає у прокурора конфлікт інтересів, які дії він повинен вчинити для його запобігання та які правові й етичні наслідки можуть настати у разі приховування відповідної обставини. 4. **Моделювання дисциплінарного провадження щодо прокурора.** Визначте, які обставини необхідно встановити під час дисциплінарного провадження, які види дисциплінарних стягнень можуть застосовуватися та які гарантії має прокурор під час розгляду дисциплінарної справи. 5. **Визначення меж професійного розсуду та відповідальності прокурора.**

	Прокурор, керуючись власною оцінкою доказів і обставин кримінального провадження, прийняв процесуальне рішення, яке згодом було скасоване судом як необґрунтоване. Проаналізуйте, чи достатньо самого факту скасування рішення для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності. Обґрунтуйте відповідь, визначивши співвідношення процесуальної самостійності прокурора, професійного розсуду, законності та обов'язку дотримуватися етичних стандартів. Тестові завдання на платформі MOODLE.
4	**Професійна відповідальність нотаріуса** **Питання:** Порядок допуску до професії нотаріуса та процедури добору. Законність, неупередженість, незалежність та професійна доброчесність у діяльності нотаріуса. Нотаріальна таємниця та конфіденційність як професійний і етичний обов'язок нотаріуса. Запобігання конфлікту інтересів у нотаріальній діяльності: етичні вимоги та правові наслідки їх порушення. Етичні стандарти взаємовідносин нотаріуса з клієнтами, іншими учасниками нотаріального процесу та колегами. Порушення правил професійної етики як підстава для притягнення нотаріуса до відповідальності. Види професійної відповідальності нотаріуса та особливості її застосування залежно від характеру професійного порушення. **Завдання:** 1. **Аналіз умов допуску до професії нотаріуса.** Особа, яка має юридичну освіту та необхідний стаж роботи у сфері права, має намір отримати право на зайняття нотаріальною діяльністю. Визначте основні вимоги до допуску до професії нотаріуса та послідовність проходження відповідних процедур. Обґрунтуйте значення професійного добору для забезпечення належного рівня професійної компетентності та доброчесності нотаріуса. 2. **Оцінка дотримання принципів законності та неупередженості.** До нотаріуса звернулися дві сторони правочину. Під час його посвідчення нотаріус встановив обставини, які можуть свідчити про нерівність становища сторін або можливе порушення прав одного з учасників. Визначте, як повинен діяти нотаріус відповідно до принципів законності, неупередженості та професійної доброчесності. Чи має він право вчинити відповідну нотаріальну дію? 3. **Нотаріальна таємниця та конфіденційність.** Після вчинення нотаріальної дії третя особа звернулася до нотаріуса з проханням надати інформацію про зміст документа та обставини звернення клієнта. Проаналізуйте, чи має право нотаріус розголошувати відповідну інформацію. Визначте зміст обов'язку щодо збереження нотаріальної таємниці, випадки можливого розкриття інформації та наслідки порушення вимог конфіденційності. 4. **Виявлення конфлікту інтересів у діяльності нотаріуса.** Нотаріус отримав звернення щодо посвідчення правочину, одним з учасників якого є його близька особа або особа, з якою нотаріус має приватний інтерес. Визначте, чи може така ситуація свідчити про конфлікт інтересів. Запропонуйте алгоритм дій нотаріуса для запобігання конфлікту та проаналізуйте можливі правові й етичні наслідки його приховування. 5. **Визначення виду професійної відповідальності нотаріуса.** Проаналізуйте ситуацію, у якій нотаріус порушив вимоги професійної етики, що призвело до негативних наслідків для клієнта. Визначте, які види відповідальності можуть наставати залежно від характеру порушення та його наслідків. Обґрунтуйте, які обставини необхідно враховувати під час вибору відповідного заходу відповідальності, зокрема характер порушення, ступінь вини, завдану шкоду та поведінку нотаріуса після виявлення порушення. Тестові завдання на платформі MOODLE.

Самостійна робота студента

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин д.ф.н.	Кількість годин з.ф.н.
1	**Назва теми: Соціальне призначення професії правника** **Завдання:** 1. Проаналізувати соціальне призначення професії правника та визначити її роль у забезпеченні верховенства права, законності й захисту прав людини. 2. Обґрунтувати взаємозв'язок професійної діяльності правника з утвердженням принципів справедливості, правової визначеності, рівності та недискримінації. 3. Визначити основні суспільні функції правника та розкрити особливості їх реалізації залежно від виду правничої професії. 4. Проаналізувати межі професійної відповідальності правника перед клієнтом, державою та суспільством з урахуванням принципів професійної незалежності й доброчесності. 5. Оцінити типові професійні ситуації, у яких приватний інтерес клієнта може вступати в суперечність із суспільним інтересом, та запропонувати правомірні й етично обґрунтовані способи їх вирішення. 6. Розробити алгоритм професійних дій правника у ситуації, коли виконання доручення клієнта формально відповідає законодавству, але може суперечити принципам професійної етики або суспільним інтересам. 7. Порівняти соціальне призначення основних правничих професій (адвоката, судді, прокурора, нотаріуса) та визначити спільні й відмінні етичні вимоги до їх представників. 8. Сформулювати власну аргументовану позицію щодо ролі професійної відповідальності правника у підтриманні довіри суспільства до правничої професії та забезпеченні ефективного захисту прав людини.	11	11
2	**Назва теми: Міжнародні та європейські стандарти професійної діяльності та відповідальності правника** **Завдання:** 1. Проаналізувати основні міжнародні та європейські стандарти професійної діяльності правника та визначити їх значення для забезпечення належного здійснення правничої діяльності. 2. Охарактеризувати роль міжнародних договорів, актів Ради Європи, Європейського Союзу та інших міжнародних інституцій у формуванні стандартів професійної поведінки та відповідальності правника. 3. Порівняти міжнародні та національні стандарти професійної діяльності правників і визначити напрями їх узгодження та імплементації в Україні. 4. Проаналізувати міжнародні та європейські стандарти незалежності, доброчесності, неупередженості, конфіденційності та професійної компетентності правника. 5. Дослідити підходи міжнародних та європейських судових і професійних інституцій до визначення підстав та меж професійної відповідальності правника. 6. Оцінити практичні ситуації порушення професійних стандартів з	11	11

	позицій міжнародних та європейських вимог і визначити можливі правові та етичні наслідки такої поведінки. 7. Сформулювати пропозиції щодо вдосконалення українського законодавства та професійних стандартів з урахуванням міжнародного і європейського досвіду регулювання професійної діяльності та відповідальності правників. 8. Обґрунтувати значення міжнародних та європейських стандартів для забезпечення довіри суспільства до правничої професії, ефективного захисту прав людини та утвердження верховенства права.		
3	**Назва теми: Професійна відповідальність адвоката** **Завдання:** 1. Проаналізувати поняття, підстави та види професійної відповідальності адвоката, визначивши її місце в системі гарантій належного здійснення адвокатської діяльності. 2. Охарактеризувати нормативно-правові засади професійної відповідальності адвоката та визначити співвідношення законодавчих і етичних вимог до його професійної поведінки. 3. Визначити основні порушення професійних обов'язків адвоката, які можуть бути підставою для притягнення його до дисциплінарної відповідальності. 4. Проаналізувати типові ситуації порушення адвокатської таємниці, правил щодо конфлікту інтересів, принципів незалежності та лояльності до клієнта і визначити можливі правові наслідки. 5. Оцінити правомірність та етичність поведінки адвоката у взаємовідносинах із клієнтом, судом, іншими учасниками судового провадження та колегами. 6. Охарактеризувати порядок застосування принципів пропорційності та індивідуалізації для визначення належного заходу професійної відповідальності адвоката залежно від характеру та наслідків дисциплінарного проступку. 7. Проаналізувати порядок дисциплінарного провадження щодо адвоката та визначити процесуальні гарантії захисту його професійних прав. 8. Сформулювати обґрунтовану правову позицію щодо співвідношення професійної незалежності адвоката та його відповідальності за порушення законодавства і правил адвокатської етики.	10	11
4	**Назва теми: Професійна відповідальність судді** **Завдання:** 1. Проаналізувати поняття, правові підстави та особливості професійної відповідальності судді з урахуванням принципу незалежності судової влади. 2. Охарактеризувати основні принципи суддівської етики та визначити їх значення для оцінювання професійної поведінки судді. 3. Визначити підстави дисциплінарної відповідальності судді та розмежувати дисциплінарний проступок, професійну помилку і неналежне здійснення правосуддя. 4. Проаналізувати типові ситуації порушення суддею вимог щодо	10	14

	незалежності, безсторонності, доброчесності, конфлікту інтересів та належної поведінки. 5. Оцінити межі професійної відповідальності судді за ухвалені судові рішення з урахуванням неприпустимості використання дисциплінарної відповідальності як засобу впливу на здійснення правосуддя. 6. Проаналізувати порядок дисциплінарного провадження щодо судді та визначити процесуальні гарантії його незалежності, права на захист і справедливий розгляд дисциплінарної справи. 7. Застосувати принципи пропорційності та індивідуалізації для визначення належного виду дисциплінарного стягнення залежно від характеру проступку, ступеня вини та його наслідків. 8. Сформулювати обґрунтовану правову позицію щодо співвідношення суддівської незалежності та професійної відповідальності як взаємопов'язаних гарантій належного здійснення правосуддя.		
5	**Назва теми: Професійна відповідальність прокурора** **Завдання:** 1. Проаналізувати поняття, правові підстави та особливості професійної відповідальності прокурора з урахуванням специфіки його конституційно-правового статусу. 2. Охарактеризувати основні принципи професійної етики прокурора та визначити їх значення для оцінювання належності виконання прокурором професійних обов'язків. 3. Визначити підстави дисциплінарної відповідальності прокурора та розмежувати дисциплінарний проступок, професійну помилку і неналежне виконання прокурором своїх повноважень. 4. Проаналізувати типові ситуації порушення прокурором принципів законності, незалежності, неупередженості, об'єктивності, доброчесності та вимог щодо запобігання конфлікту інтересів. 5. Оцінити межі професійної відповідальності прокурора за прийняті процесуальні рішення з урахуванням його процесуальної самостійності та професійного розсуду. 6. Проаналізувати порядок дисциплінарного провадження щодо прокурора та визначити основні гарантії його права на захист і справедливий розгляд дисциплінарної справи. 7. Застосувати принципи пропорційності та індивідуалізації відповідальності для визначення належного виду дисциплінарного стягнення залежно від характеру проступку, ступеня вини, наслідків та інших істотних обставин. 8. Сформулювати обґрунтовану правову позицію щодо співвідношення процесуальної самостійності прокурора, його професійного розсуду та відповідальності за порушення законодавства і професійно-етичних стандартів.	10	12
6	**Назва теми: Професійна відповідальність нотаріуса** **Завдання:** 1. Проаналізувати поняття, правові підстави та особливості професійної відповідальності нотаріуса з урахуванням специфіки нотаріальної діяльності. 2. Охарактеризувати основні принципи нотаріальної етики та визначити їх значення для забезпечення законності, неупередженості, незалежності й професійної доброчесності	10	12

	нотаріуса. 3. Визначити підстави відповідальності нотаріуса та розмежувати дисциплінарні, цивільно-правові й інші правові наслідки порушення ним професійних обов'язків. 4. Проаналізувати типові ситуації порушення нотаріусом вимог щодо нотаріальної таємниці, конфіденційності, запобігання конфлікту інтересів та належного вчинення нотаріальних дій. 5. Оцінити професійну поведінку нотаріуса у взаємовідносинах із клієнтами, іншими учасниками нотаріального провадження та колегами з позицій законності та професійної етики. 6. Застосувати принципи пропорційності та індивідуалізації для визначення належного виду відповідальності нотаріуса залежно від характеру порушення, ступеня вини, завданої шкоди та інших істотних обставин. 7. Проаналізувати механізми притягнення нотаріуса до професійної відповідальності та визначити гарантії захисту його професійних прав під час відповідного провадження. 8. Сформулювати обґрунтовану правову позицію щодо співвідношення професійної незалежності нотаріуса, обов'язку діяти відповідно до закону та його відповідальності за порушення професійних і етичних стандартів.		

Методи навчання

Навчання та викладання побудоване на комплексному і студентоцентричному підходах, принципах академічної свободи і академічної доброчесності, базується на інтерактивному навчанні практичного спрямування у формах лекцій (лекція-диспут, лекція-дискусія, лекція-презентація), практичних занять (робота з джерельною базою, навчально-методичною, науковою літературою), самостійної та індивідуальної роботи студентів, вирішення кейсів, індивідуального підходу до кожного студента.

Система контролю та оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути: контрольні роботи; тестові завдання; написання тематичних глосаріїв; проєкти (індивідуальні та командні проєкти; дослідницько-творчі та ін.); реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; виступи на наукових заходах, конференціях; вирішення казусів; інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.

Поточний контроль також здійснюється на заняттях шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліц-опитування; вирішення тестових завдань, письмових самостійних робіт (есе, рефератів); ведення термінологічного словника; виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; підготовки та захисту відповідних схем, таблиць; розв'язання кейсів з практичних завдань та аналіз тематичних казусів; взаємоконтролю студентів у парах та малих групах; самоконтролю тощо.

Загалом, 50 % майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає методом додавання балів, одержаних ним на кожному практичному занятті.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання						Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1.			Змістовий модуль 2.			50	100
Т 3/1	Т 3/2	Т 4/1	Т 4/2	Т 5	Т 6		
9	8	8	7	9	9		

Усний виступ та виконання письмового завдання, під час практичного заняття, тестування з теми практичного заняття	Критерії оцінювання
5 балів	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4 бали	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3 бали	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2 бали	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1 бал	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0 балів	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Експрес-контроль:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу (за темами):

Програмою курсу визначено перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми. Студентам пропонується скласти словник основних термінів з конкретної теми на останніх сторінках опорного конспекту лекцій.

2 бали нараховуються студентам, які не лише склали повний перелік визначених термінів з конкретної теми, а й можуть вільно розтлумачити їх зміст.

1 бал нараховуються студентам, які склали неповний перелік визначених термінів з конкретної теми і не можуть їх розтлумачити без конспекту.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому стисло і системно викладено основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами, теоріями тощо.

Під час аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. Під час самостійної роботи рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в Робочій програмі навчальної дисципліни.

2 бали нараховуються студентам, які в повному обсязі самостійно і творчо опрацювали всі питання лекції і вільно володіють її змістом.

1 бал нараховується студентам, які опрацювали лише окремі питання лекції і не достатньо вільно володіють її змістом.

Підготовка творчих завдань(есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену Робочою програмою навчальної дисципліни. Головна мета есе – це самостійне розкриття студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

2 бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки.

1 бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

Ведення конспекту першоджерел:

2 бали отримують студенти, які опрацювали всю необхідну обов'язкову літературу, засвоїли її основні теоретичні положення, вміють їх пояснити і розтлумачити.

1 бал отримують студенти, котрі опрацювали не всю необхідну літературу, не завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Ще 50 % майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає під час **екзамену**, що є формою **підсумкового контролю**.

Підсумковий контроль. Екзамен має на меті визначення наявності в особи, що вивчила навчальну дисципліну «Професійна відповідальність правника» сформованого професійного світогляду, комунікативних компетентностей, креативних навичок знаходження, критичного аналізу актуальних фахових проблем у сферах правотворення, правозастосування та правотлумачення, розуміння правових концепцій та продукування інноваційних ідей, спрямованих на оцінювання етичних та правових аспектів професійної діяльності, вияву детермінантів його оптимізації та розвитку у сучасній Україні.

Разом із тим, у межах екзамену перевіряється й оцінюється не тільки науково-теоретична, а й практична підготовка здобувачів вищої юридичної освіти, а саме: здатність обирати із різноманіття методологічного інструментарію необхідні підходи та методи для аналізу конкретної правової ситуації; здатність формулювати необхідні положення, узагальнення, оцінки, висновки та рекомендації під час застосування правових понять та категорій на практиці; здатність застосовувати принципи права, оціночні правові поняття для розв'язання складних задач та проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

Екзамен з навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника» складається з суми балів за два екзаменаційні питання, кожне з яких оцінюється максимально 15 балів (всього 30 балів) та вирішення тестових завдань, кожне з яких оцінюється максимально 1 бал (всього 20 балів).

Екзамен поділений на дві частини, успішне виконання яких дозволяє набрати 50 балів:

- перша частина передбачає проходження блоку тестових завдань загальною кількістю 20 тестів;
- друга частина - розкриття теоретичного питання (2 питання)

Критерії оцінювання виконання тестових завдань

Цей блок дозволяє студентові набрати максимум 20 балів із 50-ти можливих на іспиті.
16-20 балів отримують студенти, які дали правильну відповідь на 16-20 тестових завдань.
11-15 балів отримують студенти, дали правильну відповідь на 11-15 тестових завдань.
9-10 балів отримують студенти, які дали правильну відповідь на 9-10 тестових завдань.
6-8 балів отримують студенти, які дали правильну відповідь на 6-8 тестових завдань.
0-5 балів отримують студенти, які дали правильну відповідь на 0-5 тестових завдань.

Критерії оцінювання усної відповіді

Цей блок дозволяє студентові набрати максимум 30 балів із 50-ти можливих на іспиті.

Виконання теоретичного завдання потребує повної аналітичної і змістовної усної відповіді (оцінюється від 0 до 30 балів).

25-30 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу, володіють відповідною науково-правовою термінологією, вміють використовувати належним чином нормативну базу, судову практику (вітчизняну та європейську), демонструють високий рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок.

19-24 балів отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, на достатньому рівні володіють відповідною науково-правовою термінологією, демонструють достатній рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення

власних думок, однак під час усної відповіді допустили несуттєві неточності та не використали на достатньому рівні обов'язкову літературу, були непослідовними у викладі матеріалу.

12-18 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, демонструють загалом добрі знання навчального матеріалу, частково володіють відповідною науково-правовою термінологією, демонструють базовий рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок, проте не змогли розкрили зміст теоретичного завдання повністю, допустивши помітні помилки, неточності, не вміють робити узагальнення та висновки.

6-11 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково, демонструють мінімальний рівень знань навчального матеріалу, низький рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок, володіють лише базовою науково-правовою термінологією, не орієнтуються в базових для навчального курсу нормативно-правових актах, під час усних відповідей узагальнення та висновки відсутні.

1-5 балів отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому суттєві помилки, не засвоїли навчальний матеріал курсу, володіють лише окремими основними правовими термінами, не проявляють навичок самостійного мислення і викладення власних думок. У відповідях цілком відсутня самостійність, лише за допомогою викладача можуть сформулювати основні положення курсу.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незадовільно	F_X (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Підсумкова оцінка як показник результатів вивчення навчальної дисципліни складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – 50 балів та підсумкового модуль-контролю (екзамен) – 50 балів за 100-бальною університетською шкалою.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника»

Блок теоретичних питань:

1. Роль деонтологічних знань при підготовці юристів
2. Поняття та ознаки юридичної професії
3. Попит (привабливість) юридичної професії
4. Принципи юридичної професії
5. Види юридичних професій
6. Завдання юридичної професії

7. Професійні якості юриста
8. Особисті якості юриста
9. Правова культура юриста
10. Правова свідомість юриста
11. Деформації професійної свідомості юристів
12. Професійна майстерність юриста (аналітичне юридичне письмо)
13. Професійна майстерність юриста (19оза процесуаль юридичне письмо)
14. Професійна майстерність юриста (19оза процесуальних19не юридичне письмо)
15. Роль професійно-громадського середовища та суспільства у контролі доступу до професії правника
16. Порядок допуску до професії судді і процедури добору
17. Порядок допуску до професії адвоката і процедури добору
18. Порядок допуску до професії прокурора і процедури добору
19. Порядок допуску до професії нотаріуса і процедури добору
20. Нормативно-правові основи, що регулюють професійну відповідальність суддів
21. Стандарт незалежності суддів
22. Стандарт недоторканості суддів
23. Стандарт неупередженості суддів
24. Стандарт справедливого розгляду справи у суді
25. Стандарт бездоганної поведінки суддів
26. Стандарт дії верховенства права у суддівській діяльності
27. Стандарт компетентності суддів
28. Стандарт поваги судді до учасників судового процесу
29. Стандарт публічного розгляду справи у суді
30. Стандарт усунення конфлікту інтересів у суддівській діяльності
31. Самовідвід та відвід судді як умова неупередженого розгляду справи
32. Стандарт взаємовідносин судді і присяжних (морально-етичний і процесуальний аспект)
33. Стандарт рівності професійних суддів при здійсненні правосуддя (при колективному вирішені справи)
34. Стандарт уникнення 19оза процесуальних відносин з учасниками судового процесу
35. Стандарт участі судді у громадській діяльності, публічних заходах
36. Стандарт участі судді у соціальних мережах, Інтернет-форумах
37. Громадська рада доброчесності: порядок формування, повноваження, завдання
38. Підстави професійної відповідальність судді за порушення норм суддівської етики
39. Процедура дисциплінарного провадження судді за порушення норм професійної етики
40. Нормативно-правові основи, що регулюють професійну відповідальність адвокатів
41. Вимоги до кандидатів для набуття права на зайняття адвокатською діяльністю
42. Стандарт незалежності адвокатської діяльності
43. Стандарт законності адвокатської діяльності
44. Стандарт пріоритету інтересів клієнта в адвокатській діяльності
45. Стандарт неприпустимості конфлікту інтересів в адвокатській діяльності
46. Стандарт рекламування адвокатської діяльності
47. Стандарт конфіденційності в адвокатській діяльності
48. Стандарт компетентності в адвокатській діяльності
49. Адвокатська таємниця: поняття, обсяг
50. Договір про надання правової допомоги: поняття, форма, зміст
51. Підстави для відмови в укладанні договору про надання правової допомоги
52. Адвокатський запит: поняття, порядок подання, оскарження
53. Гонорар адвоката
54. Засади прийняття клієнта декількома адвокатами, адвокатським бюро, адвокатським об’єднанням

55. Компенсація витрат, пов’язаних із виконанням доручення
56. Одностороннє розірвання клієнтом договору про надання правової допомоги
57. Одностороннє розірвання адвокатом договору про надання правової допомоги
58. Безоплатна первинна правова допомога
59. Безоплатна вторинна правова допомога
60. Етичні аспекти професійних відносин адвоката з недієздатним (обмежено, частково дієздатним) клієнтом
61. Професійні відносини адвоката з судом та іншими учасниками судового провадження
62. Професійні відносини між адвокатами
63. Відповідальність адвоката за порушення правил професійної етики: поняття, підстави
64. Зупинення права на заняття адвокатською діяльністю
65. Припинення права на заняття адвокатською діяльністю
66. Процедура дисциплінарного провадження адвоката за порушення норм адвокатської етики
67. Роль органів адвокатського самоврядування в забезпеченні дотримання правил адвокатської етики
68. Нормативно-правові основи, що регулюють професійну відповідальність прокурорів
69. Стандарт верховенства права у професійній діяльності працівників прокуратури
70. Стандарт незалежності та самостійності у професійній діяльності працівників прокуратури
71. Стандарт політичної неупередженості та нейтральності у професійній діяльності працівників прокуратури
72. Стандарт презумпції невинуватості у професійній діяльності працівників прокуратури
73. Стандарт справедливості у професійній діяльності працівників прокуратури
74. Стандарт об’єктивності у професійній діяльності працівників прокуратури
75. Стандарт професійної честі і гідності у професійній діяльності працівників прокуратури
76. Стандарт утримання від невиконання незаконних рішень чи доручень у професійній діяльності працівників прокуратури
77. Стандарт недопущення конфлікту інтересів у професійній діяльності працівників прокуратури
78. Стандарт компетентності та професіоналізму у професійній діяльності працівників прокуратури
79. Повноваження прокурора з виконання покладених на нього функцій
80. Етичні вимоги до обвинувальної промови прокурора
81. Етика спілкування прокурора з суддями та іншими учасниками судочинства
82. Етика міжособистісного спілкування в колективах органів прокуратури
83. Вимоги до кандидатів на посаду прокурора
84. Прокурорське самоврядування та контроль за прокурорською діяльністю
85. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів
86. Дисциплінарна відповідальність прокурора: поняття, підстави
87. Процедура дисциплінарного провадження прокурора за порушення норм професійної етики
88. Нормативно-правові основи, що регулюють професійну відповідальність нотаріусів
89. Стандарт публічності у професійній діяльності нотаріуса
90. Стандарт незалежності у професійній діяльності нотаріуса
91. Стандарт неупередженості у професійній діяльності нотаріуса
92. Стандарт законності у професійній діяльності нотаріуса
93. Стандарт доступності у професійній діяльності нотаріуса
94. Стандарт безпосередності у професійній діяльності нотаріуса
95. Стандарт нотаріальної таємниці у професійній діяльності нотаріуса
96. Стандарт чесності та сумлінності у професійній діяльності нотаріуса
97. Стандарт етичної реклами у професійній діяльності нотаріуса

98. Етика відносин нотаріуса з особами, які до нього звернулися
99. Етика відносин між нотаріусами
100. Етика відносин між нотаріусами та Нотаріальною палатою України
101. Професійна відповідальність нотаріуса: поняття, підстави, види
102. Порядок застосування заходів стягнення за порушення Правил Професійної етики нотаріусів України

Блок тестових питань з використанням системи Moodle

Зарахування результатів неформальної освіти

При поточному контролі враховуються результати неформального навчання, здобуті на навчальній платформі HELP (Ethics for Judges, Prosecutors and Lawyers, Freedom of Expression), що за змістом відповідають темі або окремим питанням теми навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника».

Під час зарахування результатів неформального навчання застосовується шкала оцінювання відповідно до розподілу балів за темою навчальної дисципліни (яка відображена у робочій програмі навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника»).

Оцінка виставляється за умови наявності документа здобувача, що підтверджує участь у заході неформального навчання.

Зарахування результатів навчання здійснюється згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» URL : https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity

Рекомендована література

Основна:

1. Кодекс поведінки європейських адвокатів, прийнятий на пленарній сесії Ради адвокатських асоціацій та правових товариств Європи (РААПТЄ) 28 жовтня 1988 року (з наступними змінами, ухваленими на пленарних засіданнях РААПТЄ 28 листопада 1998 року, 6 грудня 2002 року та 19 травня 2006 року). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ(ukr).pdf
2. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам 27 серпня –7 вересня 1990 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835
3. Хартія основних принципів європейської адвокатської професії, прийнята на пленарній сесії CCBE від 25 листопада 2006 року. URL: http://qala.org.ua/wp-content/uploads/2017/03/Hartiya_brenduvannya.pdf
4. Кодекс професійної поведінки адвокатів у Міжнародному кримінальному суді, прийнятий на третьому пленарному засіданні Асамблеї держав учасниць від 2 грудня 2005 року. URL: https://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/BD397ECF-8CA8-44EF-92C6-AB4BEBD55BE2/140125/ICCASP432Res1_Russian.pdf
5. Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя, прийнята на Першій світовій конференції по незалежності правосуддя від 01.01.1983 року. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU83323
6. Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті Восьмим Конгрессом ООН по попередженню злочинності та поводженню з правопорушниками від : 27 серпня – 07 вересня 1990. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/ show/995_313.
7. Принципи та керівні положення Організації Об'єднаних Націй щодо забезпечення доступу до юридичної допомоги в системі кримінального правосуддя, схвалені Генеральною Асамблеєю ООН у 2012 р. (United Nations Principles and Guidelines on Access to Legal Aid in Criminal Justice Systems). URL: https://minjust.gov.ua/m/str_42613

8. Рекомендація Комітету Міністрів РЄ R (2000)21 про свободу здійснення професії адвоката, ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 727 засіданні заступників міністрів від 25 жовтня 2000 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf

9. Принципи Міжнародної асоціації юристів (IBA) щодо поведінки в соціальних мережах для юридичних професій, прийняті 24 травня 2014 року Міжнародною асоціацією юристів. URL: http://tomorrowslawyer.org/wp-content/uploads/2017/10/IBA-International-Principles-media_ukr.pdf

10. Римський статут міжнародного кримінального суду от 17 июля 1998 года. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_588?test=SE7MfTNFZoCheyBMZitusiN3HI4aUs80msh8Ie6

11. Стандарти незалежності юридичної професії, прийняті Міжнародною асоціацією юристів у вересні 1990 р. URL: http://pravolib.pp.ua/ist-12--idz-ax247--nf-26.html

12. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй у відношенні заходів, не пов'язаних з тюремним ув'язненням (Токійські правила), затерджені Резолюцією 45/110 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1990 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_907#Text

13. Резолюція (76) 5 Комітету Міністрів Ради Європи «Про безоплатну правову допомогу в цивільних, господарських і адміністративних справах», ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 254 засіданні заступників міністрів 18 лютого 1976 року. URL: http://www.arbitr.gov.ua/files/pages/pd07072014_2.pdf

14. Резолюція (78) 8 Комітету Міністрів Ради Європи про безоплатну правову допомогу і юридичні консультації (ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 284 засіданні заступників міністрів 2 березня 1978 року). URL: http://www.arbitr.gov.ua/files/pages/pd07072014_3.pdf

15. Рекомендація R (81) 7 Комітету Міністрів державам-членам стосовно шляхів полегшення доступу до правосуддя від 14 травня 1981 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_133#Text

16. Висновок Консультативної ради європейських суддів № 16 (2013) Про відносини між суддями та адвокатами від 15 листопада 2013 року, прийнятий на 14-му пленарному засіданні КРЄС (м. Страсбург, 13 – 15.11.2013 р.). URL: https://court.gov.ua/userfiles/KRES%20Vusnovok.pdf

17. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: https://www.president.gov.ua/documents/constitution

18. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17

19. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06 листопада 1991 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12

20. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06 липня 2005 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text

21. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 грудня 1984 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text

22. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 01 вересня 2005 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text

23. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text

24. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19

25. Про внесення змін до Конституції (щодо правосуддя) : Закон України від . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text

26. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text

27. Правила адвокатської етики, затверджені з'їздом адвокатів України від 9 червня 2017 року. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2017-06-09-pravila-2017_596f00dda53cd.pdf

28. Статут недержавної некомерційної організації «Національна асоціація адвокатів України», затверджений рышенням установочного зъзду адвокатыв Украъни выд 17 листопада 2012 року. URL: https://kmkdka.com/novini/179

29. Положення про помічника адвоката, затверджене рішенням РАУ від 25 вересня 2015 року № 113 (зі змінами та доповненнями від 21 вересня 2019 року). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2019-09-21-polozhennya-111_5db2d8bd15cea.pdf

30. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність, затверджене Рішенням РАУ від 30 серпня 2014 року №120 (зі змінами та доповненнями від 25 березня 2022 року № 34). URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr120871-14#Text

31. Порядок ведення Єдиного реєстру адвокатів України, затверджене Рішенням РАУ від 17 грудня 2012 року № 26 (зі змінами та доповненнями від 03 липня 2021 року № 50): URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2021-07-03-poryadki-50_60f5371428bd0.pdf

32. Порядок доступу до складання кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складання кваліфіційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю, затверджене рішенням РАУ від 17 грудня 2913 року № 270 URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr270871-13#Text

33. Питання організаційно-технічного забезпечення процессу акредитації заходів з підвищення кваліфікації адвокатів та їх організаторів, затверджені Рішенням РАУ від 22 вересня 2017 року №194. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2017-09-22-r-shennya-rau-194_59d228f56318f.pdf

34. Про надання роз'яснень практичних питань реалізації Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо організаційних форм адвокатської діяльності, затверджені Рішенням РАУ від 4-5 липня 2014 року №71. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2014.07.04-05-rishennya-71.pdf

35. Положення про Комітет з питань адвокатської етики при Національній асоціації адвокатів України, затверджене рішенням РАУ від 28 лютого 2014 року № 24 (зі змінами та доповненнями від 25 жовтня 2014 року № 173). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.10.25-pologennya-173.pdf

36. Положення Про Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності, затверджене рішенням РАУ від 27 липня 2013 року № 182 (зі змінами та доповненнями від 15 грудня 2017 року № 274). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2017-12-15-polozhennya-274_5a65c482cd290.pdf

37. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, затверджене Установчим з'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0004418-12#Text

38. Кодекс суддівської етики. URL: http://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki(1).pdf

39. Закон України «Про судоустрій і статус суддів». URL: *https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text*

40. Основні принципи незалежності судових органів (1985 р.), схвалені Резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральной Ассамблеи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201#Text

41. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочину і зловживання владою (1985 р.), схвалені Резолюция 40/34 Генеральной Ассамблеи URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_114#Text

42. Бангалорські принципи поведінки суддів, схвалені Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН 27.07.2006 N 2006/23). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67#Text

43. Рекомендація № (94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів», схвалені Комітетом Міністрів Ради Європи на 518 засіданні 13 жовтня 1994 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_323#Text

44. Європейська хартія про закон «Про статус суддів» (ухвалено Радою Європи, Лісабон, 1998 р.). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_236#Text

45. Коментар до Кодексу суддівської етики, затверджений Рішенням Ради суддів України 4 лютого 2016 року. URL: *http://rsu.gov.ua/uploads/article/komentar-kodeksusuddivskoietiki-edd47ed191.pdf*

46. Коментарі щодо Бангалорських принципів поведінки суддів. URL: *https://vkksu.gov.ua/userfiles/komentari%20bangalorski.pdf*

47. Рекомендація № R (81) 7 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо шляхів полегшення доступу до правосуддя. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_133

48. Рекомендація R (94) 12 Комітету міністрів Ради Європи від 13 жовтня 1994 року. URL: *http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_323*

49. Європейська хартія про закон щодо статусу суддів та Пояснювальний меморандум до Європейської хартії про закон щодо статусу суддів. URL: *http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_236*

50. Загальна хартія судді, ухвалена 17 листопада 1999 року Центральною радою Міжнародної асоціації суддів в Тайпеї (Тайвань) *(витяг).* URL: *http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_j63*

51. Висновки Першої експертної комісії Міжнародної асоціації суддів щодо відповідальності суддів, 24-25 жовтня 1980 року (Туніс). URL: *https://vkksu.gov.ua/ua/mijnarodne-spivrobitnitstvo/perelik-dokumentiv-radi-evropi-u-sferi-sudochinstva/*

52. Висновки Першої експертної комісії Міжнародної асоціації суддів щодо контролю діяльності та поведінки суддів: концепція; хто здійснює контроль; право на захист (і права людини); незалежність суддів, 12 -16 липня 1987 року (Дублін) *(витяг).* URL: *https://vkksu.gov.ua/ua/mijnarodne-spivrobitnitstvo/perelik-dokumentiv-radi-evropi-u-sferi-sudochinstva/*

53. Висновки Першої експертної комісії Міжнародної асоціації суддів щодо правил етичної поведінки суддів, їх застосування та додержання, 31 жовтня – 4 листопада 2004 року (Вале де Браво). URL: *https://vkksu.gov.ua/ua/mijnarodne-spivrobitnitstvo/perelik-dokumentiv-radi-evropi-u-sferi-sudochinstva/*

54. Хартія суддів у Європі, затверджено асамблеєю Європейської асоціації суддів, 20 березня 1993 року зі змінами від 20 квітня 1996 року *(витяг).* URL: *http://sc.gov.ua/ua/visnovki_pershoji_ekspertnoji_komisiji_mizhnarodnoji_asociaciji_suddiv.html*

55. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод *(витяг).* URL: *http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004*

56. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a38

57. Рекомендація №R(81) 7 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо шляхів полегшення доступу до правосуддя. URL: *http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_133*

58. Висновок №7 (2005) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи з питання «Правосуддя та суспільство». URL: *https://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/vys7.pdf*

59. Висновок №3 (2002) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема питання етики, несумісної поведінки та безсторонності. URL: *https://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/vys3.pdf*

60. Висновок №1 (2001) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо стандартів незалежності судової влади та незмінюваності суддів. URL: *http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a52*

61. Висновок №13 (2010) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо ролі суддів у виконанні судових рішень. URL: *https://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/EU_Standarts_book_web-1.pdf*

62. Резолюція Європейської асоціації суддів стосовно ситуації в Україні в сфері дисциплінарної відповідальності суддів (Тронхейм, 27вересня 2007року) URL: *https://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/rez-evrop-asociacii.doc*

63. Постанова Пленуму Верховного Суду України "Про незалежність судової влади" від 13.06.2007 № 8 URL: *http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-07*

64. Європейський кодекс нотаріальної етики. URL: http://npu.org.ua/wp-content/uploads/2018/01.pdf.

65. Принципи нотаріальної етики. URL: http://npu.org.ua/wp-content/uploads/2018/04.pdf.

66. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text

67. Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України: наказ Міністерства юстиції України від 07.06.2021 № 2039/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text

68. Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті Восьмим Конгресом ООН по запобіганню злочинам і поводженню з правопорушниками. Гавана, 27.08 – 07.09.1990 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_313

69. Загальні принципи для спільноти юристів, прийняті Міжнародною асоціацією юристів (IBA) 20.09.2006 р. у Чикаго. URL: www.ibanet.org/Document/Default.aspx?DocumentUid=FF459E31-D2E8-4EA8.

70. Стандарти незалежності юридичної професії, прийняті Міжнародною асоціацією юристів у вересні 1990 р. URL: http://kodex9.pravo.eh.org.ua/24.htm

71. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 28.11.2002 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text

72. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. № 295/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text

73. Правила ведення нотаріального діловодства: наказ Міністерства юстиції України від 22.12.2010 р. № 3253/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-10#Text

74. Порядок підвищення кваліфікації нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, помічників приватних нотаріусів: наказ Міністерства юстиції України від 28.08.2014 р. № 1422/5 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1046-14#Text

75. Положення про вимоги до робочого місця (контори) приватного нотаріуса та здійснення контролю за організацією нотаріальної діяльності: наказ Міністерства юстиції України від 23.03.2011 р. № 888/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-11#Text

76. Порядок проведення перевірки організації роботи державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, організації нотаріальної діяльності приватних нотаріусів, дотримання державними і приватними нотаріусами порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства: наказ Міністерства

юстиції України від 17.02.2014 р. № 357/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0298-14#Text

77. Порядок видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю: наказ Міністерства юстиції України від 11.05.2012 р. № 1043/5 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1170-12#Text

78. Про затвердження порядку внесення Міністерством юстиції України, територіальними органами Міністерства юстиції або Нотаріальною палатою України подання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю та його розгляд Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату: наказ Міністерства юстиції України від 28.07.2011 р. № 1904/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0925-11#Text

79. Про затвердження Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату: постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 р. № 923. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923-2011-п#Text

80. Керівні принципи ООН щодо ролі прокурорів, прийняті на Восьмому конгресі ООН у 1990 році. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_859#Text

81. Стандарти професійної відповідальності та виклади основних обов'язків і прав прокурорів, ухвалені Міжнародною асоціацією прокурорів у 1999 році. URL : https://www.iap-association.org/getattachment/Resources-Documentation/IAP-Standards-(1)/Ukrainian.pdf.aspx

82. Висновок № 13(2018) Консультативної ради європейських прокурорів (КРЄП): «Незалежність, підзвітність та етика прокурорів», ухвалені в Страсбурзі 23 листопада 2018 року. URL : https://rm.coe.int/opinion-13-ccpe-2018-ukr/1680939322

83. Рекомендація Парламентської асамблеї Ради Європи (ПАРЄ) 1604 (2003) щодо ролі прокуратури у демократичному суспільстві. URL : http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/XrefXML2HTML-en.asp? ileid=17109&lang=en

84. Конституція України ухвалена 28 червня1996 року на ***5***-й сесії Верховної Ради України 2-го скликання. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text

85. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text

86. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.2003 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 14, ст.192. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15#Text

87. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text

Додаткова:

1. Професійна етика та дисциплінарна відповідальність юриста : метод. вказівки для здобувачів вищої освіти другого рівня за спец. 081 «Право» [Електронне видання] / І. О. Кісліцина, О. О. Храпенко, М. О. Кравченко, Л. П. Нестерчук ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2023. 61 с. URL : https://hdl.handle.net/11300/25494

2. Професійна відповідальність правника : підручник / Ю. М. Гришина, І. П. Жигалкін, О. Є. Луценко, О. В. Москаленко, О. С. Нестерович, О. Г. Середа, О. М. Ярошенко. Харків : Право, 2024. 224 с.

3. Інтерактивні навчально-методичні матеріали для самостійної роботи та практичних завдань з навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника» / О. М. Ярошенко, О. Є. Луценко. Харків, 2022. 65 с.

4. Митрофанов І. І., Васечко Л. О., Кравчук В. М. Професійна етика в юриспруденції : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 476 с.

5. Вавринчук М. П., Кравчук С. Й. Юридична деонтологія. Основи професійної діяльності юриста. Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2023.

6. Чернищук Н. В. Юридична деонтологія : навчально-методичний посібник. Вінниця : ВДПУ, 2024. 136 с.

7. Бабенко А. М., Борисова О. О. Юридична деонтологія : навчальний посібник. Одеса : ОДУВС, 2022. 176 с.
8. Курс лекцій з юридичної деонтології : навчальний посібник / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; ХНУВС. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с.

Інформаційні ресурси

Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті, відео-лекції, інше методичне електронне забезпечення навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника».

Сайт Європейського суду з прав людини:
https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c
Сайт Конституційного Суду України: http://www.ccu.gov.ua/
Сайт Верховного Суду України: https://supreme.court.gov.ua/supreme/
Сайт Верховної ради України: https://rada.gov.ua/
Методологічне забезпечення навчальної дисципліни https://law.chnu.edu.ua/courses/

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- *додаткові обмеження чи вимоги* щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.